

Rycerstwa Niepokalanej

Materiały formacyjno-informacyjne. Do użytku wewnętrznego Stowarzyszenia „Rycerstwo Niepokalanej” w Polsce. Wydaje Zarząd Narodowy. Niepokalanów Lasek, ul. Teresińska 32, 96-515 Teresin. Tel./fax 046.861.38.59, e-mail: lasek@franciszkanie.pl.

W numerze: O. Piotr Lenart: Poradnik animatora MI. Prowadzenie grupy parafialnej (2); 1. Formacja duchowa (modlitewna) (3); 2. Formacja intelektualna (6); 3. Formacja liturgiczna (6); 4. Formacja osobista (kultura życia) (7); Specyficzne umiejętności przydatne do pracy z grupą (7); Spotkania grupy parafialnej (9); Praktyczne drobiazgi (9); Spotkania modlitewne (10); Spotkania formacyjne (11); Rodzaje spotkań formacyjnych (13); Prowadzenie spotkania (16); Ocena spotkania (21); Po spotkaniu (22);

Prezentowane materiały formacyjne mają na celu dopomóc w prowadzeniu grupy MI lub w indywidualnym wzroście duchowym rycerzy. Są to tylko propozycje, które mogą posłużyć jako pomoc i inspiracja w prowadzeniu spotkania, w inicjatywach oraz we wzroście i ujednoczeniu formacji całego Rycerstwa Niepokalanej.

„Pozostaje jeszcze dużo do zrobienia. Trzeba się nam zastanowić, co to znaczy być rycerzem Niepokalanej i to coraz doskonalszym. Chodzi o to, ażeby jak najwięcej przyjemności Niepokalanej sprawić. Jak to zrobić? Tym prędzej to osiągniemy, im mniej będziemy polegać na swoim rozumie, a opierać się na Niepokalanej, która jest całkiem Bożą. Trzeba, żebyśmy jak najprędzej wyrzekli się siebie. Trzeba, żeby nic a nic swojego nie mieć, ale żeby Ona robiła, żeby być Jej narzędziem. Jak łatwo każdy przyłapuje się na tym, że z wielką gorliwością chce pracować, ale często według własnego upodobania... A tu trzeba, żeby Niepokalana przez niego działała i chodzi o to, by był narzędziem w Jej rękach, a nie o to, żeby jak najwięcej zrobić według własnych pomysłów. Ona najlepiej potrafi

wszystko na chwałę Bożą wykonać. Wszystko zależy od tego, o ile będziemy Jej narzędziem. Nam nic nie pozostaje, jak tylko swoją wolę uzgodnić z Jej wolą. Wtedy działamy według rozumu nieskończonego – Bożego. Nasz rozum wchodzi w czapkę, a rozum Boży jest nieskończony.

Spójrzmy, czy cel osiągnięty, jeśli nie – zbadajmy przyczynę. Niech każdy sprawdzi siebie: ile razy dziennie zwraca się do Niepokalanej? Postarać się musimy wyrzucić ze swych serc wszystko, co może się Jej nie podobać, swoje «ja». Modlitwa, pokuta i czuwanie niech będą środkami do rozpalania naszej miłości ku Przenajświętszemu Sercu Pan Jezusa przez Niepokalaną, a żar naszej miłości niechaj oświeca i zapala serca otoczenia bliższego i dalszego” (św. Maksymilian).

Przed nami dużo pracy i ciągłego sprawdzania się w tym, jakim jestem rycerzem, animatorem, czy Matka Boża może na mnie liczyć, czy też nie? Czas pokaże, jak Niepokalana posłuży się każdym z nas i jak odpowiemy na Jej łaski. Pamiętajmy o słowach św. Maksymiliana: „Nic w naszym życiu nie dzieje się bez woli Bożej, woli Niepokalanej. Najlepszym sposobem na ukazanie naszej miłości to nie słowa, ale czyny, ciągła walka nad doskonaleniem naszego charakteru”.

To, co potrafimy, wykonamy. Resztę pozostawimy do wykonania Niepokalanej. Ona nas najlepiej poprowadzi i wskaże metody oraz środki działania.

Poradnik animatora MI

Prowadzenie grupy parafialnej

Prowadząc grupę parafialną należy zaplanować sposób, czas i miejsce realizacji poszczególnych etapów i tematów. Każdy etap i związane z nim spotkania tematyczne realizowane są poprzez:

- konferencję (katechezę),
- kwestię dodatkową (praca w grupach, pogłębienie tematu),
- celebrację liturgiczną,
- zadanie rycerskie.

Na początek zatrzymamy się dłużej nad niektórymi charakterystycznymi elementami spotkania formacyjnego. Zrozumienie całego znaczenia tych elementów sprzyja bowiem wzrostowi samych grup, ich zlekceważenie może spowodować problemy.

Cechy, które powinniśmy rozwijać w grupie, obejmują formację duchową (modlitewną), intelektualną (teologiczną i pedagogiczną), liturgiczną i osobistą.

1. Formacja duchowa (modlitewna)

Jest ona fundamentem drogi i powinna przenikać życie i wszelką działalność animatora. Formacja duchowa ma na celu pogłębienie życia modlitwą (stopnia zjednoczenia z Bogiem). Obejmuje ona życie modlitewne (praktyka) i wiedzę o modlitwie (teoria).

a. Praktyka modlitwy

Obejmuje ona różne formy modlitwy tradycyjnej, takie jak: różaniec, Koronka do Miłosierdzia Bożego, Liturgia Godzin (brewiarz), Godzinki o Niepokalanym Poczęciu, adoracja, pacierz itp., a także formy modlitwy spontanicznej, wstawienniczej, uwielbienia, dziękczynienia i językami.

Poprzez praktykowanie tych form modlitwy animator zdobywa umiejętność ich prowadzenia. Od dobrego przygotowania zależy dobre przeżycie modlitwy. Im lepiej animator ją przygotowuje, tym głębiej uczestnicy będą mogli ją przeżyć i odczuć bliskość Jezusa.

b. Wiedza o modlitwie

Wiedzę o modlitwie można zgłębiać na podstawie Pisma Świętego, Katechizmu Kościoła Katolickiego oraz innych książek mistrzów modlitwy.

Jaki zachodzi związek między modlitwą a rycerskim działaniem apostołskim? Animator ma prowadzić cały świat do Chrystusa. Jest to trudne zadanie do wykonania, z pewnością niemożliwe, jeżeli jest powierzone tylko zdolnościom ludzkim. Jezus po swoim zmartwychwstaniu nie wysłał od razu uczniów do głoszenia, ale polecił im, aby nie oddalali się od Jerozolimy, aż otrzymają Ducha Świętego – „moc” duchową potrzebną do skutecznego świadczenia (Dz 1,4-8). Uczniowie więc trwali na modlitwie wraz z

Maryją, Matką Jezusa. Oczekiwali zesłania Ducha Świętego i dopiero po otrzymaniu Go jako daru, przynagleni przez Niego działali z mocą.

Animator nie może myśleć, że coś może uczynić bez tego daru: „Techniczne środki ewangelizacji są dobre, ale choćby były absolutnie doskonałe, nie zastąpią cichego tchnienia Ducha. Również najlepsze przygotowanie głosiciela nie da wyniku bez Niego. I żadna wymowa nie zdoła poruszyć człowieka bez Jego tchnienia. Ponadto zdobycze socjologii czy psychologii, choć gruntowne, bez Niego okazują się daremne” (*Evangelii nuntiandi*, 75).

Tylko Duch Święty może sprawić, że nasze gesty i wszystkie dzieła będą skuteczne.

Modlitwa animatora

Każdy animator ma więc wzrastać w dojrzałej modlitwie, która otwiera jego serce na dyskretne, lecz mocne działanie Ducha Świętego. Podobnie jak Jezus, ma być człowiekiem głębokiego życia modlitwy. Jeśli mówi o Bogu, to dlatego, że wcześniej rozmawiał z Nim w intymności. Animator nie jest tym, który mówi o Bogu, lecz tym, który przekazuje doświadczenie zbawienia. Dlatego za skutecznym rycerskim działaniem apostołskim zawsze kryje się modlitwa osobista i wspólnotowa. Jest nawet tak, że skuteczni animatorzy nie tylko się modlą, lecz jednocześnie wspierani są modlitwą wielu innych, którzy wstawiają się nieprzerwanie za nimi i za ich posługą.

Wielokrotnie Bóg dlatego nie udziela nam posługi silnej i skutecznej, ze znakami, cudami, nawróceniami i przejawami swej mocy, że nie mamy podstawy – pokory, która mogłaby utrzymać tak wielki ciężar. Ta pokora może być jedynie owocem modlitwy stworzenia w obliczu Stwórcy. Bóg nie da nam sukcesu, jeśli nie będziemy potrafili go unieść.

Modlitwa indywidualna (osobista)

Istnieje wiele sposobów pogłębienia i ubogacenia naszego życia modlitwy i możemy z nich korzystać o tyle, o ile są dla nas pomocą. Ale warto przyjąć jeszcze jedno ostrzeżenie. Są ludzie, którzy czytają wiele książek

na temat modlitwy, uczestniczą w seminariach, w kursach, wprowadzających w hinduskie sposoby medytacji lub w praktyki zen, a mimo to nic im nie wychodzi. To wszystko może być bardzo pożyteczne, ale nie ma jakiegś uniwersalnej recepty. Każdy musi sam odnaleźć swój własny osobisty sposób w pokornym poszukiwaniu i wiernej wytrwałości. Motyle kosztują z każdego kwiatu, ale na żadnym z nich nie pozostają. Modlimy się nie po to, by znaleźć Bożą słodycz, lecz by odnaleźć Boga samego – i Jemu oddać się całkowicie.

Modlitwa spontaniczna (Mt 18,19n)

Bóg pragnie naszej przyjaźni, a przez modlitwę możemy wejść z Nim w kontakt. W każdej grupie może być stosowana modlitwa spontaniczna. Jest to modlitwa, w której rozmawiamy z Bogiem jak z Przyjacielem, a płynie ona z głębi naszych serc. Modlimy się w niej własnymi słowami krótko, wielokrotnie i na głos. Nie martw się tym, jakie wrażenie zrobisz na innych ani nie skupiaj się na doborze słów i poprawności formy. Koncentruj się raczej na komunikacji z Bogiem.

Modlitwa w grupie

Kiedy zaczynacie modlić się jako grupa, często będą następować momenty ciszy, zanim ludzie wyciszą serca i skupią uwagę na aktualnej intencji. Nie bój się tych chwil ciszy.

Normalnie modlitwa winna zaczynać się od skupienia na Bogu, a później kierować się ku prośbom. Najlepiej jest zacząć się modlić od uwielbienia i dziękczynienia. Ktoś może chwalić Boga za Jego wielkość, a ktoś za Jego moc. Ktoś następny może słać Bożą wierność. Następna osoba może podziękować Panu za sąsiada, który w ostatnim czasie nawrócił się do Jezusa. Ktoś jeszcze będzie dziękować za obfitość życia w Jezusie.

Wtedy odpowiedzialny może pomodlić się w potrzebach istniejących wewnątrz grupy.

Następnie można rozpocząć modlitwę w intencjach wykraczających poza grupę.

Modlitwa w intencji indywidualnych potrzeb może się dokonać tylko w małej grupie. Czas poświęcony na modlitwę to najważniejsza i najniezbędniejsza część spotkania. Wymaga jednak dostosowania się do stylu i potrzeb danej grupy.

Kiedy uczestnicy nie są przyzwyczajeni do tej modlitwy, można użyć „metody świeczki”. Podaj świeczkę swojemu sąsiadowi, zapraszając go do prostej modlitwy. Niech on zrobi to samo z osobą, która jest obok niego.

Modlitwa wspólnotowa

„Niech nasza modlitwa i nasze słowa będą pełne pokoju i bojaźni. Nawet wówczas, gdy zbieramy się wraz z braćmi i wraz z kapłanem odprawiamy Eucharystię, powinniśmy zachowywać się, jak należy, nie odmawiać modlitw bezmyślnie i bezładnie, ani też krzykliwie zanosić do Boga nasze prośby. Albowiem Bóg słucha nie słów, lecz serca modlącego się w pokorze” (Św. Cyprian).

2. Formacja intelektualna

Ma na celu przekazanie wiedzy teologicznej i pedagogicznej, koniecznej do prowadzenia grupy formacyjnej. Dokonuje się ona w ramach spotkań tematycznych, rekolekcji formacyjnych, turnusów szkoleniowych oraz niekiedy w ramach dni formacyjnych.

Wiedza teologiczna obejmuje różne cykle tematyczne, najczęściej nazywane drogami, np. droga maryjna, droga miłosierdzia, droga eucharystyczna itd.

Każdy z tych cykli ma na celu pogłębić wiedzę chrześcijańską i odpowiedzieć na różne pytania dotyczące wiary.

Wiedza pedagogiczna powinna pomóc animatorowi w nauczaniu się sposobów podchodzenia do dzieci, ich wychowywania na podstawie swoich własnych doświadczeń, publikacji z dziedziny pedagogiki i psychologii, a zwłaszcza kursów wychowawczych lub warsztatów pedagogicznych.

3. Formacja liturgiczna

Ma na celu pogłębienie wiadomości na temat Mszy Świętej, zdobywanie umiejętności przygotowania się do jej przeżycia i zorganizowania całej jej liturgii.

Animator powinien być gotowy do podjęcia funkcji liturgicznych, takich jak:

- czytanie tekstu z Pisma Świętego (funkcja lektora),
- śpiewanie psalmu responsoryjnego (funkcja kantora),
- służenie przy ołtarzu (funkcja ministranta).

Oprócz tego powinien umieć przeprowadzić spontaniczną modlitwę wiernych, zorganizować procesję z darami, przygotować komentarze do czytań itp.

Od jakości przeżycia Mszy Świętej, tego niezwykłego spotkania z samym Jezusem, zależy jakość życia i bycia animatorem. Eucharystia jest centrum każdego dnia i centrum życia chrześcijanina, dlatego powinna się stawać najważniejszą sprawą dla animatora.

4. Formacja osobista (kultura życia)

To kształtowanie swojego charakteru, sposobu bycia, słownictwa i zachowania się, czyli podniesienie poziomu swojej kultury osobistej, kultury codziennego życia.

a. Kształtowanie charakteru

Animator powinien cechować się wytrwałością, cierpliwością, systematycznością, sprawiedliwością, uczciwością itp. wartościami, czyli powinien być człowiekiem wartościowym.

b. Kształtowanie sposobu bycia

Animator powinien być punktualny. Jeśli go bowiem nie ma gdzieś na czas, to wiele rzeczy się zawala, a prowadzona przez niego grupa ulega rozprężeniu. Powinien on żywo i energicznie reagować na każde zadanie do spełnienia, by w ten sposób pobudzić innych do współdziałania.

Animator, jeśli nie chce utracić autorytetu u dzieci, powinien być konsekwentny i zawsze dotrzymywać słowa. Niekonsekwencja rozbija grupę.

Animator powinien dbać o czystość osobistą i porządek wokół siebie. Powinien być także uczulony na nieporządek i na marnotrawstwo oraz czuć się odpowiedzialny za wygląd otoczenia, w którym się znajduje.

c. Słownictwo

W „języku” animatora nie może brakować takich słów, jak: „proszę”, „dziękuję”, „przepraszam” oraz „bracie”, „siostrze”. Natomiast nie mogą mieć miejsca wyzwiska, przezwiska, przekleństwa.

d. Zachowanie się

Animator powinien unikać grubiaństwa, „przebierania w towarzystwie”, tworzenia tzw. kółek wzajemnej adoracji. Powinien też strzec się faworyzowania jednych, a unikania innych. Nie powinien kogoś odtrącać, zbywać półsłówkiem itp. Każdy człowiek jest niezastąpionym darem, danym od Boga.

Specyficzne umiejętności przydatne do pracy z grupą

1. Organizacja pracy grupowej. Jest to planowanie działalności grupy, czyli układanie jej programu spotkań, terminów tych spotkań, tematyki; szukanie metod i środków do urozmaiconego i atrakcyjnego przeprowadzenia spotkania.

Na turnusie rekolekcyjnym jest to głównie umiejętność wypełniania grupie wolnego czasu oraz stała obecność przy grupie. Wymaga to stałej inicjatywy, pomysłowości i przewidywania wydarzeń ze strony animatora, a ponadto umiejętnego rozdzielenia zadań i obowiązków swojej grupy, by nikt nie poczuł się pokrzywdzony lub niepotrzebny.

2. Formacja muzyczna. Umiejętność gry na gitarze lub na innym instrumencie jest bardzo pomocna w pracy animatorskiej.

Każdy animator powinien starać się poznać jak największą liczbę piosenek, by mógł pomagać animatorowi muzycznemu w rozśpiewaniu grupy. Powinien postarać się o posiadanie odpowiednich śpiewników lub prowadzić zeszyt, w którym ciągle będzie mógł powiększać swój repertuar pieśni.

Animator, zwłaszcza odpowiedzialny za śpiew, powinien dbać o odpowiedni dobór pieśni na różne okazje, by one pomagały w modlitwie, w adoracji czy w zabawie.

Animator nie powinien zapomnieć, aby śpiewając pieśń, jednocześnie modlił się słowami tej pieśni; żeby nie było to śpiewanie dla śpiewania, lecz podnosiło serca ku Panu, ku Maryi i pociągało innych do śpiewania. By było to śpiewanie dla Pana Jezusa.

3. Formacja indywidualna. Najlepiej animator sprawdza się sam, czy potrafi znaleźć czas na osobistą medytację, na rozważanie tekstu Pisma Świętego, na przygotowanie się do przeprowadzenia spotkania grupy, czy też czas wolny wykorzystuje na oglądanie telewizji, gry komputerowe, słuchanie rozpraszającej muzyki, niepotrzebne rozmowy i przesiadywanie do późna w nocy. Jeśli chce się być dobrym animatorem, to musi się tej sprawie poświęcić większą ilość swojego wolnego czasu, a owoce działalności i radość serca będą największą nagrodą już tu, na ziemi.

4. Formacja fizyczna. Animator powinien też przywiązywać dużą wagę do sprawności fizycznej, by zawsze był pełen energii i życia, chętnie biorąc udział w różnego rodzaju grach i zabawach.

Spotkania grupy parafialnej

Najczęstszą formą prowadzenia formacji jest spotkanie w grupie. Grupa nie musi być wielka. Dobrą grupę stanowi np. 6 osób; gdy te osoby zorientują się, na czym to polega, mogą same założyć nowe grupy. Naturalnym stopniem rozwoju zdrowej grupy jest pomnażanie się.

Nie bądź rozczarowany, jeżeli w twojej grupie są jedynie 2 lub 3 osoby. Bóg jest ogromnie zainteresowany każdą pojedynczą osobą. Na początku najistotniejszą kwestią nie jest liczebność, lecz jakość. Jak Jonatan powiedział do swego giermka: „Może Pan uczyni coś dla nas, gdyż dla Pana nie stanowi różnicy ocalić przy pomocy wielu, czy niewielu” (1 Sm 14,6).

Praktyczne drobiazgi

Zbyt wysoka lub zbyt niska temperatura pokoju, hałaśliwe dzieci albo zwierzęta czy zbyt długo trwające spotkania, mogą zmniejszyć przyjemność spędzanego razem czasu grupy. Aby tego uniknąć:

Przygotuj miejsce spotkania. Może będziecie chcieli usiąść w kole, tak aby móc ze sobą bez przeszkód rozmawiać. Usiądź w takim miejscu, abyś dobrze widział wszystkich.

Zadbaj o oświetlenie. Dobre oświetlenie może nie tylko rozjaśnić pokój, ale również stworzyć wrażenie ciepła.

Zadbaj o klimatyzację. Upewnij się, że temperatura w pokoju będzie utrzymywała się na wygodnym poziomie.

Zadbaj o to, żeby nic wam nie przeszkadzało, np. zwierzęta, telewizja, radio...

Prowadząc grupę znajdziesz inne jeszcze praktyczne sprawy, którymi będzie trzeba się zająć. Pamiętaj jednak, że najpewniejszym przygotowaniem będzie twoja modlitwa.

Pierwsze spotkanie

Nie wolno ci nie doceniać wagi waszego pierwszego spotkania. Poczynione wrażenia mogą wpłynąć w znacznym stopniu na postępy grupy w późniejszym czasie.

Głównym zadaniem w czasie pierwszego spotkania będzie porozmawianie z uczestnikami, co chce się wspólnie osiągnąć. Dlatego na początek:

1. Poznajcie się dobrze nawzajem. Zanim zaczniecie ze sobą uczciwie dyskutować i dzielić się, musicie się poznać. Zachęcaj każdą osobę do powiedzenia czegoś o sobie.

2. Wyjaśnij, jak w waszej grupie ma być realizowany program formacyjny. Przed rozpoczęciem samych wyjaśnień, pomódl się przez chwilę i poproś Boga, aby przewodził wam w dyskusji i uczył każdego z was poprzez zrozumienie Jego Słowa. Następnie zwróć uwagę, jak ważne jest osobiste przygotowanie się w domu i regularna obecność na spotkaniach

grupy. Jeśli jeszcze do tej pory tego nie zrobiłeś, powinienes teraz zapoznać grupę z materiałem formacyjnym oraz z zasadami wzrostu na drodze maryjnej i rycerskiej.

3. Rozpoczęcie samego spotkania. Poproś, aby każdy zastanowił się trochę nad tym, jakim jest rycerzem Niepokalanej i co pragnie dla Niepokalanej dać z siebie. Nie powinno to zająć więcej niż 5-10 minut. Następnie poproś każdego, aby podzielił się tym, co odkrył w czasie tego krótkiego zagłębiania się w swoje Rycerstwo.

Zbliżając się do końca czasu przewidzianego na dzielenie się, poprowadź krótką modlitwę. Następnie przypomnij każdemu czas i miejsce następnego spotkania oraz wspomnij jeszcze raz o konieczności przygotowania się, np. poprzez podanie zadania rycerskiego.

Spotkania modlitewne

1. Modlitwa

a) Uwielbienie – może być pieśń. Dobrze jest, gdy w grupie jest animator muzyczny. Pieśni na początek spotkania prowadzą do modlitwy uwielbienia. Dobrze jest zaproponować komuś z grupy prowadzenie czasu uwielbienia.

b) Dziękczynienie. Modlitwa uwielbienia prowadzi do dziękczynienia. Dziękować można Bogu i Maryi za wszystko, co Bóg przez Maryję dokonał w naszym życiu.

c) Modlitwa wstawiennicza. Modlitwa przez wstawiennictwo Maryi i świętych w intencjach MI i przyniesionych przez uczestników.

2. Dzielenie

Członkowie grupy mówią, czym Pan ich obdarzył, czym doświadczył i jak kieruje ich życiem. Dzielią się też tym, co im dało poprzednie spotkanie. Można też przywołać ogólny obraz wszystkich poprzednich spotkań, dotyczących danego tematu.

3. Nauczanie

Katechezy nastawione są na pomoc w lepszym zrozumieniu Kościoła, jego nauki i w ten sposób przyczyniają się do wzrostu duchowego.

4. Pogłębienie

Po prezentacji treści prowadzący naświetla kilka punktów katechezy (streszczenie, podsumowanie) i rozpoczyna dyskusję. Stara się, by dyskusja była związana z katechezą i odnosi ją do doświadczeń życiowych.

Kiedy wszyscy już się wystarczająco wypowiedzą, proponuj modlitwę końcową, np. spontaniczną, dziesiątkę różańca itp. Można też na końcu spotkania zapytać uczestników, czy nie wprowadziliby w przyszłości jakichś ulepszeń, dotyczących prowadzenia spotkań, czy nie chcą zaproponować jakiegoś tematu itp. Dzięki wypowiedziom uczestników może dokonywać się ciągle dostosowywanie formy pracy do oczekiwań osób biorących udział w spotkaniach. Uważaj, by nie narzucać zbyt wielu swoich upodobań innym, bez uwzględniania ich potrzeb.

Zamiast zwykłego podsumowania można też zorganizować spotkanie w grupach (zwłaszcza jeśli grupa jest większa niż 10 osób), prowadzonych przez wyznaczonych wcześniej animatorów.

5. Zakończenie

Jeżeli było spotkanie w małych grupach, to może odbyć się wspólne podsumowanie i wyciągnięcie wniosków. Wspólne spotkanie kończy się wyznaczeniem zadań rycerskich na następne spotkanie i modlitwą zawierzenia (*O Niepokalana...*).

Spotkania formacyjne

Zaangażowanie się w spotkania formacyjne jest podstawową formą aktywności rycerza Niepokalanej. Spotkania mają służyć siedmiu podstawowym celom. Oto one:

1) **Uświęcenie.** Spotkania mają służyć pomocą do osobistego uświęcenia się, mają mobilizować do osobistego zaangażowania się w rozwój duchowy, bo jak mówi Pan: „Świętymi bądźcie, bo Ja jestem Święty” (Kpł 11,44).

2) **Wzrost w miłości wzajemnej.** Dzięki spotkaniom poznajemy się wzajemnie, swoje dobre i złe strony. Przez to możemy się zmieniać. Każdy członek grupy powinien być wyczulony na zmiany w usposobieniu innych, odkrywać najlepsze strony braci i zawsze mówić dobrze o drugich. Dobra grupa z uwagą i wielkim szacunkiem słucha wypowiedzi drugich oraz jest

otwarta na pomoc tym, którzy przeżywają trudności. Wypełnia słowa Jezusa: „Przykazanie nowe daję wam, abyście się wzajemnie miłowali, tak jak Ja was umiłowałem” (J 13,34).

3) **Troska o zbawienie innych.** Spotkania mają zmobilizować cię, byś docierał do bliskich poprzez twoje świadectwo życia, a zwłaszcza do „niewierzących” (niepraktykujących). Poprzez spotkania możesz zyskać rycerski styl życia, który będzie wyrażał radość, że jesteś Maryi, że jesteś kochany przez Nią i przez Jej Syna. Wtedy odnoszą się do ciebie słowa Jezusa: „Wy jesteście światłem świata. Nie może się ukryć miasto położone na górze. Nie zapala się też światła i nie stawia pod korcem, ale na świeczniku, aby świeciło wszystkim, którzy są w domu. Tak niech świeci wasze światło przed ludźmi, aby widzieli wasze dobre uczynki i chwalili Ojca waszego, który jest w niebie” (Mt 5,14-16).

4) **Służba w Kościele.** Spotkania dążą do wypełnienia się w posługiwaniu w parafii. Służba braciom nie jest zasługą, ale obowiązkiem (J 13,14). Każda służba musi zrodzić się podczas modlitwy i rozeznania wspólnego, gdyż „wszystkim objawia się Duch dla wspólnego dobra” (1 Kor 12,7). „Przeto jako dobrzy szafarze różnorodnej łaski Bożej służcie sobie nawzajem tym darem, jaki każdy otrzymał” (1 P 4,10).

5) **Wspieranie się wzajemne.** Na spotkaniu można powiedzieć o problemach swoich i braci. Z pokorą daj poznać swoje trudności i nie przepraszać za własne potrzeby. Módl się w intencji potrzeb innych. Pomoc może być materialna (fizyczna), duchowa lub emocjonalna (uczuciowa). „Jeden drugiego brzemiona noście” (Ga 6,2).

6) **Wychowanie nowych animatorów.** Spotkania dążą do rozwinięcia w najlepszy sposób darów, którymi Bóg obdarował członków grupy. „Co usłyszałeś ode mnie za pośrednictwem wielu świadków, przekazaj zasługującym na wiarę ludziom, którzy też będą zdolni nauczać i innych” (2 Tm 2,2).

7) **Pogłębienie własnej tożsamości katolickiej.** Spotkania dążą do ukazania katolickiego poglądu na: małżeństwo, rozwód, aborcję, wojnę, eutanazję, śmierć itd. Starają się powiązać oddanie Maryi, Eucharystię i katechezę z życiem. „Głoś naukę, nastawaj w porę, nie w porę, w razie

potrzeby wykaż błąd, poucz, podnieś na duchu z całą cierpliwością, ilekroć nauczasz... Czuwaj we wszystkim, znoś trudy, wykonaj dzieło ewangelisty, spełnij swe posługiwanie” (2 Tm 4,1-5).

Rodzaje spotkań formacyjnych

Forma spotkań formacyjnych powinna być dostosowana do warunków i sytuacji osoby i środowiska. Oto najbardziej znane rodzaje spotkań:

1) Spotkania indywidualne

a) Bezpośrednia prezentacja

Bez dłuższych wstępów przedstawienie programu MI.

b) Przyjaźń

Nie jest to sposób łatwy, gdyż trudno jest zyskać zaufanie i przyjaźń danej osoby, a następnie taktownie i mądrze przejść do włączenia jej w grupę formacyjną.

c) Dialog

Przyjacielska wymiana zapatrywań i przekonań, dzielenie się osobistymi przeżyciami, potrzebami, aspiracjami i frustracjami w celu odnalezienia rozwiązań, pokonania przeszkód i przełamania uprzedzeń w sercu i umyśle danej osoby.

d) Wspólny wypoczynek

W trakcie wspólnego biwakowania powstaje nieformalne środowisko, które sprzyja spontanicznej prezentacji. Można wtedy wypowiadać pewne prawdy o Bogu.

e) Nieformalne przyjęcia

Zapraszanie na spotkanie znajomych, nie będących jeszcze w grupie formacyjnej. Wykorzystać tu można różne spotkania okolicznościowe czy imprezy, np. imieniny, urodziny, „opłatek”, „spotkanie wielkanocne”, „andrzejki”, „mikołajki”, „ostatki”, dzień dziecka, dzień matki, dzień babci itp.

f) Odwiedziny

Spotkania w domach nowych znajomych dla podtrzymania i rozwoju wzajemnej znajomości.

2) Spotkania rycerskie

Nazywane też spotkaniami formacyjnymi MI lub spotkaniami wspólnoty MI mają do spełnienia cztery zadania: a) studium Pisma Świętego, b) pogłębienie wiary, c) pogłębienie idei Rycerstwa Niepokalanej, d) pogłębienie duchowości św. Maksymiliana Marii Kolbego.

Na spotkania rycerskie mogą uczęszczać wszyscy chętni, jednak zaleca się tworzyć grupy wiekowe.

Spotkania rycerskie mogą być przeprowadzane jako etapowe, tematyczne lub podstawowe.

a) Spotkania etapowe – to spotkania omawiające poszczególne etapy drogi maryjnej.

b) Spotkania tematyczne – podejmujące tematykę katechetyczną (np. sakramenty, duchowość maryjna, podstawowe prawdy wiary).

c) Spotkania podstawowe – omawiające tematykę Rycerstwa Niepokalanej, duchowości św. Maksymiliana Kolbego – mające na celu zapoznanie uczestników z ruchem rycerskim.

Spotkania podstawowe mogą być prowadzone w różnej formie.

– **Spotkania informacyjne**, na które bezpośrednio zapraszani są przez animatorów i innych rycerzy parafianie i goście przyjezdni. W ramach tego spotkania przedstawiany jest ruch i jego działalność na terenie parafii, najlepiej w formie osobistych świadectw rycerzy, przeplatanych śpiewem pieśni religijnych. Po spotkaniu można spróbować zawiązać grupę, która będzie chciała się regularnie spotykać w celu dalszej formacji.

– **Nabożeństwo rycerskie** – można je organizować raz lub dwa razy do roku. Można je dobrze przygotować. Na nim będzie się koncentrować modlitwa. A ponieważ będzie ono dobrze i z wyprzedzeniem rozreklamowane, wspólnota wcześniej będzie wiedziała, do czego się przygotować, i będzie mogła zatroszczyć się o zaproszenie i przyprowadzenie na spotkanie swoich krewnych, przyjaciół, kolegów lub sąsiadów.

Można się spodziewać, że wielu ludzi, którzy nie chodzą do kościoła, przyjmie zaproszenie na takie właśnie nabożeństwo rycerskie ze względu na przyjaźń.

– **Czuwanie modlitewne**, w ramach którego można rozdać Cudowne Medaliki, ulotki o ruchu, podzielić się osobistym świadectwem lub nawet zaprezentować ruch (jeśli okoliczności pozwalają) i wręczyć zaproszenie na spotkanie rycerskie.

– **Spotkanie ogólne** – zorganizowane, poważne i inteligentne przekazywanie programu Rycerstwa Niepokalanej szerokim masom podczas zgromadzeń publicznych, audycji radiowych, programów telewizyjnych, sympozjów, akademii, zjazdów itp.

– **Spotkanie pogłębiające** – zapoznanie się z tekstem św. Maksymiliana Kolbego lub z opracowaniem na temat ruchu rycerskiego.

3) Dni formacyjne (dni skupienia)

Organizowane w czasie weekendów lub innych dni wolnych od nauki i pracy, pogłębiające znajomość duchowości św. Maksymiliana i ruchu rycerskiego.

4) Turnusy rycerskie

Organizowane w Ośrodku Formacyjnym w Niepokalanowie Lasku lub w innych miejscach (np. w budynku szkolnym, ośrodku rekolekcyjnym lub wypoczynkowym) wymagają dużego nakładu sił, funduszy i czasu oraz odpowiedniej kadry wychowawców. Jest to przedsięwzięcie, które potrzebuje wsparcia dużej grupy dojrzałych i odpowiedzialnych ludzi, a nawet pomocy ze strony organów państwowych i sponsorów.

Turnusy rycerskie są organizowane w stopniu podstawowym lub zaawansowanym w okresie letnim i ferii zimowych. W zależności od stopnia formacji można w nich uczestniczyć jako uczestnik, kandydat na animatora, pomocnik animatora lub animator.

a) Turnusy rycerskie stopnia podstawowego

– „**Kolonie z Bogiem i Niepokalaną**” mają na celu przez wypoczynek, radość i modlitwę przybliżyć uczestników do Maryi, a przez Maryję do Chrystusa.

W trakcie tych kolonii uczestnicy zapoznają się z ruchem św. Maksymiliana – Rycerstwem Niepokalanej – oraz mogą wyrazić gotowość całkowitego powierzenia się w opiekę Niepokalanej. Uczestnicy przeważnie nie znają jeszcze ruchu rycerskiego. Mogą w nich brać udział, także jako

uczestnicy, pomocnicy animatora, mający za zadanie pociągnąć swych rówieśników do Maryi, a przez Nią do Chrystusa.

Animatorzy-wychowawcy prowadzą poszczególne grupy kolonijne, mając do pomocy animatorów i pomocników. Animatorzy i pomocnicy wybierają spośród uczestników 2-3 osoby, którymi w sposób szczególny będą się opiekowali po koloniach, stając się ich duchowymi rodzicami.

Program dnia powinien przewidywać codzienną Eucharystię z homilią, której treść jest podstawą rozważań i dyskusji w grupie.

– „**Rekolekcje Niepokalanej**” mają na celu zapoznanie uczestników z programem MI oraz przeprowadzenie ich przez drogę maryjną. Umożliwiają uczestnikom wejście na drogę formacji animatorskiej.

b) Turnusy rycerskie stopnia zaawansowanego (w miarę możliwości powinny być organizowane w domach rekolekcyjnych):

– **Rekolekcje formacyjne** mają na celu przygotować uczestników do pełnienia funkcji animatorskich.

– **Turnusy szkoleniowe** – rekolekcje dla animatorów, których celem jest podnoszenie kwalifikacji animatorskich.

5) Pielgrzymki

a) „Rekolekcje w drodze” – autokarowe lub piesze.

b) Pielgrzymka pokutna nocna – w intencji „o triumf Niepokalanego Serca Maryi”.

6) Inne...

Prowadzenie spotkania

Spotkanie powinno stać się chwilą, kiedy możemy zatrzymać się, aby się umocnić, opowiedzieć o tym, czego dokonaliśmy i odkryć ważność naszej pracy. Grupy mogą spotykać się w ciągu tygodnia. Optymalny czas trwania spotkania to 1,5 godz. Kiedy spotkanie się kończy, osoby winny chcieć, by trwało dłużej. Unikać raczej spotkań dłuższych niż 2 godziny.

Przygotowanie planu spotkania

Plan spotkania to zapis tego, co chcesz osiągnąć w czasie spędzonym razem z grupą. Przygotowując taki plan, postępuj według następujących kroków:

1. Opracuj szkic oparty na planowanym materiale. Szkic jest podstawowym zarysem tego, co zamierzasz przekazać w ramach spotkania.

2. Wypisz temat spotkania. Dobry animator rozpoczyna od dokładnego wyrobienia sobie obrazu danego tematu. Przy temacie zapisz sobie cel, jaki chcesz osiągnąć: 1) co chcesz przekazać grupie; 2) jakiej postawy chcesz nauczyć grupę.

3. Przygotuj wprowadzenie, które nakieruje grupę na dane zagadnienie.

Po wprowadzeniu w temat, zaplanuj modlitwę. Jej celem będzie podziękowanie Bogu za spędzony razem czas i poproszenie Go o to, by uczył was wszystkich w czasie spotkania.

4. Przygotuj jedno lub dwa pytania rozpoczynające, kilka prowadzących i 1-2 pytania dotyczące każdej części swojego szkicu. Bardzo pomocne jest, po przeczytaniu fragmentu Pisma Świętego lub po wprowadzeniu w temat, zadanie *pytania wprowadzającego*, pobudzającego do wyrażania swojego zdania. Dlatego powinno być tak sformułowane, by było możliwych kilka odpowiedzi. Pytania rozpoczynające powinny być krótkie i proste. Unikaj używania „i” oraz „ale”. *Pytania prowadzące* pomogą otworzyć, pogłębić, zilustrować lub rozjaśnić rozmowę rozpoczętą przy pomocy pytań wprowadzających. Są to więc pytania pomocnicze.

5. Zaplanuj, w jaki sposób podsumujesz spotkanie. Na podsumowanie powinny składać się: krótki przegląd tego, co zostało omówione przez grupę oraz jasne przedstawienie zadania na następne spotkanie.

Zadawanie pytań

Pamiętaj! **Nigdy nie mów, gdy możesz zapytać.** Twoim zadaniem jest pomóc innym w samodzielnym odkrywaniu prawd biblijnych. Nie mów im czegoś, do czego doszliby sami, gdybyś postawił im właściwe pytanie. Miej pod ręką pytania, które pozwolą grupie wyciągnąć własne wnioski. Mają one doprowadzić członków grupy do umiejętności zastosowania danej prawdy w codziennym życiu.

Odpowiadaj pytaniami na pytania. Często ludzie zadawać będą pytania, podczas gdy ich rzeczywistym pragnieniem będzie powiedzenie tego,

co myślą. Oczekują sposobności do wyrażenia swoich własnych poglądów. Najlepiej wtedy odpowiedzieć: „Co ty o tym myślisz?”

Ludzie często myślą o tym, co powinni powiedzieć. Jeśli wyczuwasz, że ktoś próbuje odgadnąć twoje myśli, aby się tobie podobała jego odpowiedź, bądź gotowy wrócić do tego pytania, prosząc o dalsze wyjaśnienia: „Czy masz jeszcze jakieś myśli na ten temat?” „A może jeszcze chciałbyś coś dodać?”

Zadawaj pytania bezpośrednio, np.: „Robercie, czy przyjąłeś Maryję do siebie?” Uważaj, żeby nie używać takich pytań zbyt wcześnie. Najpierw postaraj o atmosferę zaufania i otwartości w grupie. Zaczynj od stosowania pytań bezosobowych i pośrednich, np.: „Kiedy możemy powiedzieć, że ktoś przyjął Maryję do siebie?”

Unikaj pytań, które niosą w sobie jednoznaczną odpowiedź. Nie sugeruj zbyt wielu odpowiedzi zadając pytania. Grupa nie może odgadywać twoich myśli. Do kategorii takich pytań należą pytania retoryczne, o oczywistych odpowiedziach.

Ulepszanie metod prowadzenia spotkań

Oto dodatkowe wskazówki co do lepszego prowadzenia spotkań:

Zapoznaj się dobrze z materiałem spotkań. Zarezerwuj sobie dodatkowy czas na głębsze przemyślenie fragmentów, które będzie omawiać grupa. Nic nie może zastąpić twojego pilnego i przepelnionego modlitwą przygotowania.

Ciesz się dokonanymi przez grupę odkryciami.

Używaj swojego poczucia humoru. Humor wprowadza spontaniczność i swobodę.

Bądź entuzjastyczny. Proś Pana, aby dał ci ducha entuzjazmu.

Nauucz się odkrywać potrzeby i wychodzić im naprzeciw.

Jak rozwiązywać niektóre problemy

Nie ma takiej grupy, w której nigdy nie byłoby problemów. Można je jednak zmienić w okoliczności sprzyjające wzrostowi. Oto kilka sugestii:

Jak zaangażować wszystkich? Twoja rola jako animatora polega na prowadzeniu, a nie nauczaniu. Miej w pamięci, które osoby się nie włączają i skieruj do nich bezpośrednio pytanie. Upewnij się, że pytania te są pro-

ste, aby nie wprawiły ich w zakłopotanie. Jeśli zajdzie potrzeba, poproś uczestników, aby w twoim imieniu pomogli im się włączyć. Daj czas na odpowiedź.

Jak kontrolować gadulskich? Jest to trudne zadanie. Może ci pomóc pytanie: „A co myślą pozostali?” Albo kierować pytania imiennie do innych uczestników. Jeśli to nie skutkuje, porozmawiaj z „gadulą” na osobności i wyjaśnij mu, że trzeba, by także i inni brali udział, a nawet namów go do pomocy we wciągnięciu innych do dyskusji.

Jak wrócić do właściwego tematu? Zazwyczaj pomaga słowne stwierdzenie faktu, że zeszliśmy z tematu: „To bardzo interesujące, jednak chyba zgubiliśmy gdzieś temat”. Albo można zasugerować, że wróci się do tej sprawy po zamknięciu właściwego tematu dyskusji. Ważne jest, aby nie odrzucać tematów pobocznych. Podtrzymuj szacunek dla opinii każdego z członków grupy.

Co robić z błędnymi odpowiedziami? Nigdy nie mów uczestnikowi, że się myli. Gdy ktoś poda błędną odpowiedź, możesz spróbować wydobyć punkt widzenia kogoś innego: „No dobrze, a co myśli o tym reszta?” lub „Co inni chcą powiedzieć na ten temat?” Nie dopuść nigdy do sytuacji, w której ktoś mógłby „stracić twarz” lub poczuć się skrępowanym z powodu złej odpowiedzi. Nie bądź drażliwy na punkcie ortodoksyjności.

Jak radzić sobie z ciszą? Nie bój się przerw. Nie staraj się zapełniać ciszy słowami. Pozwól uczestnikom zastanowić się. Czasem cisza może być bardziej owocna niż cała dyskusja. Jeżeli dasz każdemu czas do namysłu, zaprezentują oni dobre uwagi i zadadzą dobre pytania w toku dalszej dyskusji.

Jak odpowiadać na pytania? Nie bój się powiedzieć: „Nie wiem”. Masz prawo nie znać wszystkich odpowiedzi, więc nie staraj się ich wymyślać. Dowiesz się i przedyskutujesz to z nimi później. A może ktoś z grupy zna odpowiedź? Nie bój się zostawiać niektórych pytań bez odpowiedzi.

Co zrobić z drażliwymi tematami? Gdy grupa stanie w obliczu poważnego problemu w zakresie poszukiwania prawdy, może dojść nawet do

zerwania braterstwa czy jedności. Najlepiej wtedy oprzeć się na nauczaniu Kościoła. Jeśli nie jesteś pewien co do nauczania Kościoła, zaproponuj, aby zawiesić pytanie, dopóki nie będziesz potrafił dać wyczerpującej odpowiedzi na temat postawy Kościoła względem danej sprawy.

Jak rozruszać niemrawą grupę? Zazwyczaj grupa będzie reagowała na twoją postawę. Módl się o swój własny szczerzy entuzjazm i sam przyjmij postawę pełną entuzjazmu. Najlepszym źródłem takiej fascynacji jest pragnienie osobistego poznawania Boga, głód Jego słowa oraz szczerze oddanie się na służbę Jezusowi i Maryi. Jeśli chcesz, aby członkowie grupy byli trochę entuzjastami, musisz sam być nadzwyczajnym entuzjastą.

Jak wprowadzać temat w praktyczne i konkretne życie? Najpierw zastosuj w swoim życiu to, co mówisz i bądź gotów podzielić się tym doświadczeniem z grupą. Naucz się także zadawać pytania podprowadzające ku możliwemu zastosowaniu, np.: „Co to znaczy dla ciebie osobiście?” i „Czy możemy coś w związku z tym zrobić dzisiaj?”

Najczęstsze błędy w prowadzeniu dyskusji w grupie

– *Zbyt formalistyczne pytania.* Nawet gdy zadajesz pytania, które masz spisane i przygotowane, można je zadawać w sposób spontaniczny. Użyj własnych słów.

– *Strach przed milczeniem po zadaniu pytania.* Nie bądź niecierpliwy ani nerwowy. Musisz dać ludziom czas do namysłu.

– *Ograniczenie się do zadawania pytań i prowadzenia dyskusji w grupie.* Animator jest też uczestnikiem grupy. Powinien podzielić się swoimi odpowiedziami i obserwacjami, ale nie może zdominować rozmowy. Ciągły monolog animatora może zniszczyć spotkanie.

– *Łączenie dwóch pytań w jedno.* Uważaj, aby zadawać jedno pytanie naraz.

– *Próba zachowania zbyt daleko idącej kontroli.* Jeśli grupa „odlatuje” od tematu, nie martw się, dopóki podążają w dobrym kierunku. Możesz nieraz wkroczyć, aby skorygować kierunek rozmowy.

– *Brak wyjaśnienia, czego oczekujesz od grupy.* Na tobie spoczywa odpowiedzialność. Nie wahaj się poprosić kogoś o poprowadzenie modlitwy czy o włączenie się w dyskusję.

– *Nieingerencja, gdy grupa zbacza z kursu.* Animator musi być zaangażowany i uczestniczyć w dyskusji nawet wtedy, gdy nagle zmienia się temat i schodzi ona na bezdroża.

– *Zadawanie pytań, na które można odpowiedzieć „tak” lub „nie”.* Tego typu pytania zabijają dyskusję. Najlepsze są pytania zaczynające się na „Jak...” i „Dlaczego...”. Dyskusji mogą też pomóc pytania: „Kto...”, „Co...”, „Gdzie...”, „Kiedy...”.

– *Zadawanie zbyt złożonych pytań.* Sformułuj pytanie prosto i przejrzysto.

– *Tendencja do podkreślania własnego poglądu.* Animator nie powinien oczekiwać, że wszyscy będą pod wrażeniem tych samych rzeczy.

**Jeśli toczy się kilka dyskusji naraz,
to znaczy, że animator stracił panowanie nad sytuacją!**

Ocena spotkania

Oceniając swoje umiejętności jako prowadzącego grupę, uważaj na następujące pułapki:

Porównywanie się z innymi. Jesteś inny. Maryja tobą się posługuje.

Zniechęcenie. Nie daj się zniechęcić szatanowi. Oddajemy cześć Bogu, gdy głosimy Jego słowo, a Bóg jest Bogiem zachęty.

Poddawanie się. Nie rezygnuj. Zaczynaj od miejsca, w którym się znajdujesz i posuwaj się do przodu. W odpowiednim czasie wyda to owoce.

Trzy możliwości zniechęcenia grupy:

Poganianie lekcji. Nie dopuść do tego, aby grupa odczuwała, że usiłujesz przerobić zbyt wiele w zbyt krótkim czasie.

Zbyt powierzchowne poznawanie tematu. Unikaj „skakania” po temacie, powierzchownego dotknięcia kilku spraw, żeby coś wykazać. Daj

wszystkim czas na przemyślenie i przyswojenie sobie tematu, nad którym pracujecie.

Monopolizowanie dyskusji. Pamiętaj, że ludzie odczuwają pragnienie poznawania tego, o czym mówi Pan Bóg, a nie tego, o czym ty mówisz.

Ankieta

Oceniając spotkania możesz przeprowadzić ankietę w grupie, zadając np. takie pytania:

1. Jaka była najciekawsza rzecz, której dowiedziałeś się w czasie spotkań?
2. Jaki możesz podać sposób na ulepszenie naszych spotkań?
3. Jak myślisz, co jest celem naszych spotkań?
4. Czy nasza grupa pomaga ci w stosowaniu słowa Bożego w życiu?
5. Czy czujesz się ważną częścią tej grupy? Dlaczego tak lub dlaczego nie?
6. Czy grupa ta i nasze wspólne spotkania pomagają ci wyjść naprzeciw twoim osobistym potrzebom? Jeżeli tak, to w jaki sposób?
7. Czy czujesz, że pozostałym członkom grupy zależy na twoim rozwoju duchowym?
8. Czy stajesz się z dnia na dzień coraz bardziej całkowicie oddanym rycerzem Niepokalanej? Jeżeli tak, to w jaki sposób?
9. Czy, zwłaszcza jeżeli chodzi o modlitwę, czytanie Pisma Świętego, świadczanie i wspólnotę robisz to, co powinieneś, aby podtrzymać bliski związek z Maryją i Chrystusem?
10. Czy znajdziesz czas, aby poważnie traktować nasze spotkania i przygotować się do nich?

Po spotkaniu

Na spotkaniu grupy nie powinny oczywiście kończyć się kontakty między osobami, które ją tworzą. Każdy uczestnik powinien troszczyć się o kontakty osobiste ze wszystkimi innymi członkami grupy, a zwłaszcza z tą osobą, która dołączyła najpóźniej, aby czuła się ona naprawdę i szczerze zaakceptowana.

Fakt, że po dyskusji, rozważaniu lub modlitwie wszyscy szybko się rozchodzą do domów, tak jakby jeden drugiego nie znał, może wywołać przykre uczucia i zniechęcać do uczestniczenia w następnych spotkaniach. Aby tego uniknąć, można po każdym spotkaniu grupowym dać okazję do rozmów indywidualnych, np. uczestnicy siadają po dwóch lub trzech i rozmawiają ze sobą, albo też na stojąco, pijąc herbatę, starają się wejść w indywidualny kontakt z poszczególnymi uczestnikami spotkania, zwłaszcza z tymi, których jeszcze nie znają. Można przyjąć jako zasadę obowiązującą na spotkaniach grupowych, że podchodzimy i nawiązujemy kontakt przede wszystkim z osobami, których jeszcze nie znamy lub które uczestniczą w spotkaniu po raz pierwszy.

Kontynuacją i uzupełnieniem spotkań grupy parafialnej są celebracje liturgiczne, w których przygotowanie staramy się zaangażować wszystkie osoby z grupy.